

RIKSADVOKATEN

Politimesterne

HASTER

DERES REF.:

VÅR REF.:

2016/01721-008 EFU002
159

DATO:

25.10.2016

NAV - FEIL I OPPGITTE BELØP I BEDRAGERISAK: GJENNOMGANG AV SAKER HVOR DET FORELIGGER RETTSKRAFTIG DOM MED SIKTE PÅ EVENTUELL GJENÅPNING

Det vises til brev herfra 21. oktober d.å. til politimesterne om ikke-rettskraftig avgjorte saker hvor NAV har avdekket en systemfeil som innebærer at det i årene 2002-2016 er beregnet feil beløp i anmeldtes disfavør i flere bedragerisaker om dagpenger, arbeidsavklaringspenger og individstønad.

Vedlagt følger NAVs brev av 24. oktober 2016 med en liste over 51 saker hvor det er avsagt *rettskraftig dom* i tiden fra 1. januar 2014 til 31. august 2016. Som det fremgår av riksadvokatens brev av d.d. til Kriminalomsorgsdirektoratet, har riksadvokaten midlertidig trukket tilbake fullbyrdelsesordrene og tatt opp spørsmålet om eventuelt straffavbrudd for disse sakene. Hvert politidistrikt må *snarest* gå gjennom sine saker på listen. I saker hvor det er avsagt dom på bot eller hvor det er utferdiget forelegg, må melding om boten ikke sendes Statens Innkrevingsentral til innkreving før det er avklart om saken vil bli gjenåpnet. Er meldingen sendt, må fullbyrdelsen stanses dersom boten ikke allerede er betalt. Hvis det er saker på denne listen som ikke er sendt Kriminalomsorgen for fullbyrdelse (f.eks. saker på betinget fengsel og bot), bes det om at Kriminalomsorgen underrettes, slik at de kan se bort fra slike saker ved sin gjennomgang.

Riksadvokaten understreker at det er gjennomgangen av uavgjorte saker og stansingen av innkreving av bøter som må gis høyest prioritet. Deretter må det vurderes om det skal begjæres gjenåpning til gunst for noen av de domfelte. Denne vurderingen vil omfatte sakene på vedlagte liste, og etter hvert sakene for årene 2002-2013 når påtalemyndigheten mottar tilstrekkelige opplysninger om dem. For så vidt gjelder sakene som er omfattet av vedlagte liste, er det ønskelig med en snarlig vurdering av om sakene begjæres gjenåpnet, slik at dommene så snart som mulig kan beordres fullbyrdet på ny dersom det ikke er grunnlag for å begjære gjenåpning.

Det bes om at politidistriktet gjennomgår sine saker på vedlagte liste og senest innen 5. desember 2016 sender statsadvokaten en begrunnet vurdering av om påtalemyndigheten bør fremsette begjæring om gjenåpning til domfeltes gunst etter straffeprosessloven § 391 nr. 3:

- Gjenåpning skal foreslås hvis det er grunn til å anta at feilen medførte domfellelse for grovt bedrageri i stedet for simpelt bedrageri eller at feilen fikk betydning for straffutmålingen slik som beskrevet i straffeprosessloven § 391 nr. 3.
- Politiet sender kopi av tilrådingen til domfelte og eventuell forsvarer. I de tilfeller hvor det ikke foreslås gjenåpning skal påtegningen inneholde informasjon om at domfelte selv kan begjære gjenåpning etter straffeprosessloven kapittel 27.
- Statsadvokaten oversender deretter snarest mulig tilrådingen om å begjære gjenåpning til riksadvokaten, med kopi til domfelte og eventuell forsvarer.
- Dersom politiet *ikke* anbefaler gjenåpning og statsadvokaten er enig i dette, returnerer statsadvokaten saken til politiet med ny fullbyrdelsesordre, som politiet uten opphold videresender til Kriminalomsorgen. Statsadvokaten sender kopi til domfelte og eventuell forsvarer av sin avgjørelse.
- I de tilfeller hvor påtalemyndigheten ikke har begjært gjenåpning, men hvor domfelte begjærer gjenåpning, vurderer statsadvokaten om det skal gis ny fullbyrdelsesordre (eventuelt om den nye fullbyrdelsesordren skal trekkes tilbake) eller om en skal avvente Gjenopptakelseskommisjonens vurdering av domfeltes begjæring, jf straffeprosessloven § 453 annet ledd. En gjenåpningsbegjæring medfører som kjent ikke at dommen ikke kan fullbyrdes, og fullbyrdelsesordren bør ikke utstå til begjæringen er behandlet med mindre det fremstår som ganske klart at den kan bli tatt til følge.

NAV vil i nærmerest fremtid gjennomgå anmeldte saker og saker hvor det er avsagt rettskraftig dom i tiden *fra 1. september 2016 til dags dato*. Informasjon om eventuelle feil som avdekkes i *anmeldte* saker i denne perioden blir sendt direkte fra NAV til det aktuelle politidistriktet, og disse sakene bes korrigert i tråd med instruksen i brevet av 21. oktober d.å. Er det avsagt dommer i denne perioden som er rammet av feilen, vil NAV sende informasjon om slike saker til riksadvokaten, som i tilfelle kommer tilbake til dette.

NAV vil deretter fremover foreta en gjennomgang av *saker for årene 2002-2013*. Der det avdekkes feil kommer NAV fortløpende til å sende opplysninger om feilen direkte til politidistriktet med kopi til statsadvokaten. Også disse sakene skal vurderes begjært gjenåpnet til domfeltes gunst i tråd med anvisningen ovenfor. Politidistriktet sender saken snarest, og senest innen 3 måneder etter at informasjon om feilen ble mottatt, til statsadvokaten med vurdering av om påtalemyndigheten bør fremsette slik begjæring, med kopi til domfelte og eventuell forsvarer med informasjon som nevnt ovenfor. I saker hvor politiet har opplysninger om at domfelte fullbyrder fengsels- eller samfunnsstraff, må Kriminalomsorgen snarest mulig underrettes for vurdering av straffavbrudd (jf vedlagte kopi av brev til Kriminalomsorgsdirektoratet), og innkrevningen av eventuell bot må foreløpig stanses som anvist ovenfor. Har politiet opplysninger om at dommen ennå ikke er fullbyrdet, skal dommen foreløpig ikke beordres fullbyrdet og en eventuell fullbyrdelsesordre skal trekkes midlertidig tilbake. Politiet må prioritere oversendelsen til statsadvokaten for vurdering av gjenåpningsspørsmålet i saker hvor dommen er under fullbyrdelse eller ikke er fullbyrdet.

NAV har opplyst at de vil sende politidistriktene direkte kopi av nye vedtak med korrigerende beløp, hvor beregningen beløpet vil fremgå. NAV vil prioritere arbeidet med å treffe vedtak og oversende politiet kopi i saker hvor det ikke foreligger rettskraftig dom.

Systemfeilen omfatter som nevnt ikke alle anmeldte saker fra NAV. Feilen omfatter ikke alle anmeldte saker om dagpenger, arbeidsavklaringspenger og individstønad, og skal heller ikke omfatte andre typer ytelser fra NAV. De som er domfelt i tiden mellom 1. januar 2014 og 31. august 2016 og som *ikke* er omfattet av vedlagte liste, skal ikke være rammet av feilen.

Den enkelte som er berørt av feilen vil bli underrettet fra NAV. Videre vil de berørte som nevnt bli orientert om hvorvidt påtalemyndigheten begjærer gjenåpning av saken og adgangen til selv å begjære gjenåpning. På det nåværende tidspunkt er det derfor ikke behov for at politiet av eget tiltak orienterer de domfelte om feilen som er begått i deres sak, men spørsmål fra domfelte, forsvarer og domstolene skal selvsagt besvares så fullstendig som mulig (kopi av dette brevet kan om ønskelig vedlegges slike svar).

Avgjort av Tor-Aksel Busch
og undertegnet i hans fravær

Knut Erik Sæther
ass. riksadvokat

Anne Grøstad
førstestatsadvokat

Vedlegg

Vedleggene er ikke offentlige, jf offentlighetsloven § 2 fjerde ledd

Gjenpart (med vedlegg):

- Statsadvokatembetene
- Politidirektoratet

Gjenpart (uten vedlegg):

- Arbeids- og velferdsdirektoratet
- NAV
- Justis- og beredskapsdepartementet, Kriminalomsorgsavdelingen
- Kriminalomsorgsdirektoratet
- Statens Innkrevingsentral
- Gjenopptakelseskommisjonen

HASTER